

מנין פסוקי פרשת ויקהל מרמזין על שבת ותוספות שבת

גם נשים נצטוו ליתן למשכן אף שלא חטאו בעגל

מנין הפסוקים בפרשת ויקהל הם קכ"ז סגולה סימן, והנה מספר קכ"ז מתחלק לז"א ול"א, ז"א הוא מספר הוי"ה אדניי והוא שותף רחמים לדין, ול"א הוא מספר שעות השבת עם תוספות שבת.

והענין יש לבאר בע"ה, דרש"י כתב בריש פרשת בראשית עה"פ בראשית ברא אלהים ולא אמר ברא ד', שבתחלה עלה במחשבה לבראותו במדת הדין, וראה שאין העולם מתקיים והקדים מדת רחמים ושתפה למדת הדין, וכ' צעיון יעקב על מסכת שבת (דף קי"ט) דשומות רחמים לדין נעשה כליל ש"ק, ולכן כתיב ויכל אלהים ביום השביעי, מדה"ד שנקרא אלהים כלתה כליל ש"ק שאז שיתף הקב"ה רחמים לדין עכ"ד.

עוד נקדים דברי הבני יששכר (מאמרי השבתות מאמר ז' אות א') שכתב בחיוב תוספת שבת, שהרא"ש במסכת ברכות (פ"ד סימן ו') כתב שלא נודע שיעורו, והאריז"ל כתב שיעורו של השביתה עם התוספות לפניו ולאחריו מהראוי להיות ל"א שעות, ולכן מלות וזכור את יום השבת לקדשו (יתרו כ' ח') הוא מלות הל"א בתורה על פי חשבון ומנין הרמב"ם.

ובפרשת ויקהל נזהר משה לבני ישראל מלות השבת, ושבת עם תוספות שבת הוא ל"א שעות, וכליל שבת קודש שיתף הקב"ה רחמים לדין ונעשה זיווג הוי"ה אדניי שעולה ז"א, ולזה נמסר בפרשת ויקהל קכ"ז פסוקים, שמצורף מל"א שהוא שעות השבת עם תוספות שבת, ובשבת שיתף רחמים לדין שהוא צירוף הוי"ה לאדניי שעולה ז"א.

עיקר לימוד בשבת קודש יהיה בתורה שבע"פ

ל"א תצטוו אש בכל משבתיכם ביום השבת, ויאמר משה אל כל עדת בני ישראל לאמר זה הדבר אשר נזהר ה' לאמר (ל"ה ג') ובעה"ט ה'שבת ויאמרו ר"ת וס"ת הוא תורה, שיעקר לימוד התורה יהיה בשבת.

ויל"פ דבספר יפה ללז (ח"ג בנפש היפה דף קל"ד) מצאנו שחורה שבע"פ צריך ללמוד בשבת, עפ"י מ"ש האריז"ל שצ"ל שבת שבת זוכה לעוה"ז, וע"י תורה שבע"פ זוכה לעוה"ב, וזה מה שאומרים כל השונה הלכות בכל יום מוצטח לו שהוא בן עוה"ב הוא תורה שבע"פ מוצטח לו שהוא בן עוה"ב, ושבת היא רמז לעוה"ב שכולו שבת כידוע, לכן נזהר ויאה ללמוד בשבת תורה שבע"פ שצבילה זוכה לחיי עוה"ב עכ"ד.

ובישמח משה (אמור) איתא תורה שבתת נקראת דיבור בחינת דין, ותורה שבע"פ נקראת אמירה בחינת רחמים, וז"ש בבעה"ט השבת ויאמר ר"ת וס"ת תורה, ששבת תורה שבע"פ שנקראת אמירה.

ויאמר משה אל כל עדת בני ישראל לאמר זה הדבר אשר נזהר ה' לאמר (ל"ה ד') וכתב בראשית הקדוש, לאמר צריך לדעת למי יאמרו בני ישראל, ואולי כי לזד שלא ידבר משה עם הנשים והקטנים הגם שיהיו שם וזה לאמר להם הדברים עכ"ד.

רמזה שהוצרך דיבור מיוחד לנשים י"ל, דהמשכן היה כפרה על חטא העגל, כמו"ש רש"י בפרשת אלה פקודי המשכן משכן העדות, עדות לישראל שיותר להם הקדוש צ"ה על מעשה העגל שהרי השרה שכינתו ביניהם, ואולי אמר יאמרו הנשים מה לנו עם נדבה למשכן, הלא אין לנו חלק בעון זה, לזה בא הכתוב לומר שמ"ר ציקש מאנשים שיאמרו להנשים ליקח חלק בצנין המשכן אף שלא הוצרכו כפרה.

המשכן כיפר לנשים חטא עץ הדעת

ויבואו האנשים על הנשים (ל"ה כ"ז) וכתב רש"י עם הנשים וסמוכין עליהם, ויל"ד שמדמה ביאת אנשים עם הנשים, הלא האנשים הביאו נדבתם לכפרה על חטא העגל, אבל הנשים לא חטאו בעגל א"כ נדבתם ל"ה לכפרה.

אולם יתבאר דהש"ך עה"ת כתב וז"ל, מאמתי כתוב שקדמו הנשים ביום ערב ויהי ערב ויהי בקר שהמשכן הוא דוגמת העולם, ויתכן שקדמו הנשים לפי שחורה קדמה ופתחה לאדם ורצו לתקן מה שנתעוות בחוה עכ"ל, נמצא הן אנשים והן נשים הביאו נדבתם למשכן לכפרה, האנשים לכפרה על העגל, והנשים לכפרה על חטא עה"ד, ושפיר השוה הכתוב נדבת אנשים עם הנשים דשניהם היו לכפרה, וירמוז ע"ל הנשים ר"ת עץ הדעת.

חכמי לב הכניסו כוונת המשכן בעושי המלאכה

ויעשו כל חכם לב בעושי המלאכה וגו' (ל"ו ח') הטעם על ויעשו כל חכם לב הוא קדמא ואזלא, ויל"פ דציגל יעקב דקדק שהקרא מתחיל בלשון רבים ויעשו כל חכם לב בעושי המלאכה, ואח"כ כתיב מעשה חושב עשה אותם לשון יחיד, וציאר דבספר הקדוש עבודת ישראל ליוהכ"פ כתב שיעקר עבודת כ"ג ביום הכיפורים היה צסיוע צדיקי הדור, ואפילו ר' ישמעאל כ"ג שעלה לרקיע ונכנס לפני ולפנים, היה בכח הקנה אצו של ר' נחניא, ובצית שני עבד הכ"ג העבודה צסיוע שמעיה ואצטליון, וזה כוונת הגמרא במסכת יומא (דף ע"א:) שאמרו שמעיה ואצטליון לכ"ג ייתן בני עממין לשלם דעדין עובדא דהארץ.

וכמו"כ היה צנין המשכן, צודאי היו ישראל כמה אומנים צעדות המשכן של"ה צמדרגה צלאל, וגם היו ישראל חכמי לצ צכוונות גבוהות ורמות שמנד טבע גופס ל"ה ראויס לעבודת המשכן צפועל, רק השפיעו צכס שכלס צעושי המלאכה צפועל הצוונות ותיקונים הנצרכים, וז"ש ויעשו כל חכם לצ לשון רבים כל חכמי לצ שלא עשו מעשה צפועל, רק הכניסו מחשבתם צעושי המלאכה, ולזה קיים עשה אותם לשון יחיד, שכוונת חכמי לצ נטרפד לעושי המלאכה צפועל, וציחד צנו המשכן צכוונת ויחודיס הצריכים לצנין המשכן עכ"ד.

וידוע סוף מעשה צמחשבה תחילה, וא"כ מחשבות של חכמי לצ היתה תחילה, ואח"כ נטרפד לעושי המלאכה צפועל, ולזה נמסר על ויעשו כל חכמי לצ קדמא ואזלא, שמחשבת חכמי לצ הקדימו צכוונתם לצרף לעושי המלאכה צפועל, ומה יאל צנין המשכן צשלימות, מחשבות חכמי לצ עם עושי המלאכה צפועל.

פרשת פרה הוא כנגד אות ו' של שם הוי"ה יתברך

באמרי פנחס להרה"ק מקארין זי"ע איתא, שהיה מצפה להגיע לצרבע פרשיות, ואמר איך וואלט שוין געהרין עם זאל שוין קומין דיא צרבע פרשיות איך זאל מיך זעהן מיט דעם אייברשטין, וכוונתו דד' פרשיות הם כנגד ד' אותיות הוי"ה, ולפי"ז יואל שפרשת פרה פרשה הג' הוא כנגד אות ו' אות הג' שצסם הוי"ה.

וירובן צע"ה דר' צדוק הכהן כתב צפרי צדיק (פרשת פרה אות ה') דמ"ש חז"ל צמסכת קידושין (דף ל"א). צראתי יאה"ר צראתי תורה תצלין כנגדו, עיקר התורה לצצר יאר הרע הוא התורה שצעל פה, כמו שאמרו צמסכת סוכה (דף נ"ב): אם פגע צך מנוול זה משכהו לצית המדרש, וצית המדרש הוא מקום חידוש הלכות דתורה שצעל פה, ולימדנו הכתוב שעל ידי קריאת פרשת פרה שהוא תקנת חז"ל, נחקק צלצ הדצרי תורה ומועיל לתקן יאר הרע עכ"ד.

ולבאר למה הוה תורה שצע"פ תצלין כנגד יאה"ר י"ל, דהחח"ס כתב צמו"מ פרשת תשא עה"פ (ל"ב ל"ב) ועמה אם תשא חטאתם, דהרמב"ן כתב שלא היה שום שמץ כפירה צה' צחטא העגל, רק עצרו על (יתרו כ"ד) לא תעשה לך פסל, וכתב רש"י אין לי אלא שלא יעשה, מנין מה שעשו צבר לא יקיים, ת"ל לא יהיה לך.

והנה אהרן עשה הפסל וצני ישראל קיימוהו, א"כ לא עצרו רק על איסור דרבנן על דרש של לא יהיה לך, וכח הפלפול מסר הקצ"ה למשה, וז"ש משה להקצ"ה אחר אותו מעשה, לי צוית ר"ל דאיסור להשהות פסל הוא רק דרוש דרבנן וזה לא ניתנה רק למשה, נמצא דחטא העגל לא היה רק פגם צאיסור דרבנן להשהות פסל שאהרן עשה.

ובמסכת סנהדרין (דף ק"ב). איתא, א"ר ינחק אין לך כל פורענות ופורענות שצאה לעולם שאין צה אחד מכ"ד צהכרע ליטרא של עגל הראשון, שנאמר (תשא ל"ב ל"ד) וציוס פקדי ופקדתי עליהם חטאתם, נמצא שצתשוצה צריך לשוץ ג"כ על חלק כ"ד מחטא העגל שיש צכל עון, וחלק פגם העגל הוא צתורה שצע"פ, לכן עיקר תורה שהוא תצלין נגד יאה"ר הוא תורה שצע"פ, והיות שפרה אדומה הוא תיקון לחטא העגל שהיה פגם צתורה שצע"פ, לכן הוה פרשת פרה כנגד אות ו' שצסם הוי"ה שרומז לששה קדרי משנה שהוא שורש תורה שצע"פ.

בחטא העגל נתנו כל ממונם ונעשו דלים ורשים

זאת התורה אדם כי ימות צאוהל (חוקת י"ט י"ד) ואמרו חז"ל צמסכת צרכות (דף ס"ג): אמר ריש לקיש מנין שאין דצרי תורה מתקיימין אלא צמי שממית עצמו עליה שנאמר (חוקת י"ט י"ד) זאת התורה אדם כי ימות צאהל, והקשה רציה"ק צקדושט יואל (פנינים אות א') הלא חז"ל אמרו צמסכת יומא (דף פ"ה): וחי צהם ולא שימות צהם.

וביא"ר דאין הצוונה כאן על מיתה ממש אלא לדצר שנחשצ כמו מיתה, דמי שמפזר ממונו נעשה עני, וצמסכת נדרים (דף ס"ד): אמרו חז"ל דעני חשוצ כמת, לזה אמרה תורה אין ד"ת מתקיימין אלא צמי שממית עצמו עליה, שמפזר ממונו עצור תורה ומוכן להיות נעשה עני כמת צשציל תורה עכ"ד, אצל הדצר צריך ציאור למה הזהירה התורה ע"ז צפרשת פרה אדומה.

וי"ל דרש"י כתב צפרשת יתרו (י"ח כ"א) עה"פ ואתה תחזה מכל העם אנשי חיל, וכ' רש"י עשירים שאין צריכים להחניף ולהכיר פנים, וציאר רצינו הקדוש צדצרי יואל (תשא דף שמ"ב) שצמעשה העגל נעשו ישראל דלים ורשים שנאמר (תשא ל"ב ג') ויתפרקו כל העם את נומי הזה צאשר צאזניהם וצכך נשאר הרצה מהם עניים מרודים, כי לדצר טוץ אין ממהרים כ"כ ליתן כל הרכוש, אצל לדצר עצירה היאר מתגצר מאד שיתנו מהונם.

ולכן היו צוחרים צאנשי חיל שהיו עשירים לפי שלא נתנו מהונם לצורך העגל, נמצא שאם היו אנשי חיל היו יאר אלהים ולא חטאו בעגל, ולא אמרו עשה לנו אלהים עכ"ד רציה"ק.

ולזה הזהירה התורה צפרשת פרה שכיפר על העגל שרק עצור תורה מותר לפזר ממונו ונעשה עני שנחשצ כמת, ולא כמו שעשו בעגל שנתנו כל ממונם עצור עגל הזה ונעשו דלים ורשים.

yonafriedman@thejnet.com